

Slovenci v tujini

Letošnje počitnice ste imeli marsikje nenavaden obisk strička ali tetke iz Amerike. Po dolgih letih je obiskalo svojo staro domovino večje število naših rojakov izseljencev, ki jim domovina ni mogla dati v prejšnjih letih dovolj kruha in so ga šli iskat v daljne prekmorske dežele. Privedlo jih je k nam nevzdržno hrepenenje, da bi videli zopet kraje svoje mladosti, brate in sestre, starše in druge domače.

Človek začuti šele v tujini, kaj mu je domovina. Čeravno se mu morda na tujem godi bolje kot se mu je doma, si vendar vsak še želi pogledati domov. Pravijo tudi, da goji slehernik tiho željo v srcu, da bi preživel v miru večer svojega življenja v domačem kraju.

Ni ga naroda, ki bi bil tako razkropljen po svetu, kot je ravno naš. Slovencev nas je okrog dva milijona in pol. Od teh prebiva strnjeno v Sloveniji le 1 milijon 200 tisoč. V Italiji jih je ostalo okrog 600 tisoč, a takoj za temi pridejo po številu naši izseljenci v Združenih državah Severne Amerike (USA). Teh je z všteto mladino slovenskega pokolenja okrog 300 tisoč.

Ker je to naša največja in najvažnejša naselbina, bomo skušali v prihodnjih številkah našega lista opisati razne zanimivosti iz življenja naših rojakov onstran oceana. Za danes naj zadostuje samo nekaj podatkov o začetkih izseljevanja v Ameriko.

Mnogi predeli naše Slovenije so tako revni, da kljub skromnosti in pridnosti prebivalstva ne morejo preživljati vseh ljudi. Tako ozemlje je n. pr. naša Bela Krajina. Zato imamo prav od tu primeroma največ izseljencev. Prvi so odšli iskat sreče v novi svet že skoraj pred sto leti. Zanimivo je, da je bil večji del zemlje, na kateri stoji danes drugo največje ameriško mesto Chicago (Čikago), last našega človeka, Belokranjca Janeza Goršeta. Ta je prišel tja že okrog leta 1840. V domovini je krošnjaril in prehodil s svojim košem pol Evrope. Na teh potovanjih je mnogo čul o novem svetu ter se s svojimi prihranki okrog l. 1840 napotil na nerodni jadrnici za srečo v obljubljeni deželo. Tudi tu je krošnjaril in se ustavil

daleč na zapadu, kjer je bilo že nekaj Evropejcev pomešanih med Indijanci. Naš Gorše se je tukaj poročil z bogato hčerjo nekega indijanskega poglavarja. Odšla sta v majhen kraj Chicago, ki je takrat štel komaj pet tisoč ljudi. Danes jih ima nad tri milijone. Tu je prav poceni nakupil mnogo sveta in ga pozneje prodajal z velikanskimi dobički. Kupoval je tudi hiše in bil kmalu gospodar velikega dela mesta. Nakopičil si je ogromno premoženje. Postal je prvi naš milijonar v Ameriki, in sicer dolarski. A bil je velik skopuh ter živel samotarsko samo za denar. Nikomur ni zaupal in tudi družil se ni z rojaki, ki so se kmalu za njim naselili v tamkajšnji okolici. Umril je zapuščen l. 1891. in zapustil dvema sinovoma ogromno premoženje.

Take vesti so gotovo vzpodbujale naše ljudi, da so se začeli trumoma izseljevati. In ravno okrog Chicaga se je kmalu po l. 1840. nabralo mnogo Belokranjcev.

Vendar se je glavni val naseljevanja v Ameriko in v druge kraje pojavil mnogo pozneje. Po svetovni vojni pa je Amerika skoraj popolnoma ustavila naseljevanje. Zdaj so se naši ljudje začeli obračati drugam. Imamo že močne naselbine v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandiji in v raznih državah izven Evrope.

Spominu naših mož

A. M. Slomšek

Vsako leto je 24. september posvečen v naših šolah spominu velikega vladike A. M. Slomška. Njegovo ime bo za vedno zapisano z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda.

Kadar koli je kak narod v hudi stiski, mu navadno pošlje nebo modrih mož, ki mu kažejo pravo pot.

Tak mož je bil Slovenec vladika Slomšek. Borba za pravice našega jezika je bila Slomšku poleg dušnopastirskega dela glavna življenjska naloga. Sam do skrajnih globočin duše pravičen, pobožen in dober, je tem bolj občutil krivico, ki jo je trpel naš narod pred 100 leti v jezikovnem oziru v takratni nemško usmerjeni Avstriji.

S svojo apostolsko besedo je v nemal ljudi za vse dobro in lepo. Opozarjal in zahteval je

od oblasti, da dá jezikovnih pravic tudi našemu narodu, kot mu gredo po božjih in človeških postavah. Sam je učil v šoli v slovenskem jeziku in pozneje nadzoroval šolski pouk. Pisal je za mladino in odrasle pesmi, po-vestice in poučne sestavke v lepem domačem jeziku.